Ügyszám: 2316/K/2007-3.

Tisztelt […]!

Ön két kérdéssel fordult hozzám az egyházi adatok nyilvánosságával kapcsolatban. Kialakított álláspontomról az alábbiak szerint tájékoztatom:

Első kérdése arra vonatkozott, hogy a bíróságokon nyilvántartott és bárki által megtekinthető egyházi iratokban található adatok mennyiben hozhatóak nyilvánosságra, közérdekű adatoknak minősülnek-e vagy sem.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban Avtv.) 2. § 4. pontja alapján *közérdekű adat:* az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő, valamint a tevékenységére vonatkozó, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől. Ugyanezen szakasz 5. pontja szerint pedig *közérdekből nyilvános adat:* a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli.

A lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény (a továbbiakban Lvt.) preambuluma szerint a magyarországi egyházak, felekezetek, vallási közösségek a társadalom kiemelkedő fontosságú, értékhordozó és közösségteremtő tényezői, és a hitélet körébe tartozó munkálkodásuk mellett kulturális, nevelési-oktatási, szociális-egészségügyi tevékenységükkel és a nemzeti tudat ápolásával is jelentős szerepet töltenek be az ország életében. Azaz bizonyos körben közfeladatokat is ellátnak, így vonatkoznak rájuk az Avtv. közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó rendelkezései.

Az Lvt. 13. § (1) bekezdése értelmében az egyház a nyilvántartásba vétellel nyeri el jogi személyiségét. A nyilvántartásba vételre e törvény is meghatároz szabályokat, ám a részletszabályokat – mögöttes jogszabályként – az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény (a továbbiakban Etv.) határozza meg.

Az Etv. 15. § (8) bekezdése értelmében a nyilvántartás tartalmazza többek között a társadalmi szervezet nevét, székhelyét, célját, képviselőjének nevét, lakóhelyét. Ugyanezt az adatkört határozza meg az egyházak nyilvántartásának ügyviteli szabályairól szóló 11/1990. (VI. 13.) IM rendelet is. Ugyanezen szakasz úgy rendelkezik, hogy a nyilvántartás fennálló, illetve törölt adatai, valamint a bírósághoz benyújtott iratok – ideértve a még el nem bírált kérelmet és mellékleteit is – nyilvánosak, azokat bárki megtekintheti és azokról feljegyzést készíthet.

Kivételt képez, azaz nem nyilvános a társadalmi szervezet alakuló ülésének jelenléti íve, valamint a társadalmi szervezet tagjairól készült, az alapszabály mellékletét képező nyilvántartás. Utóbbiak kapcsán a társadalmi szervezetek nyilvántartásának ügyviteli szabályairól szóló 6/1989. (VI. 8.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az ezen adatokat tartalmazó dokumentumokat a nyilvántartás iratai között zárt borítékban kell elhelyezni, és azt az iratok megtekintésekor az iratból ki kell emelni, illetve az elektronikus nyilvántartásban is külön kell kezelni ezen adatokat.

Mindezek alapján a nyilvántartásba bejegyzett adatok, illetve a kérelemhez csatolandó okiratok közül a fentieken kívül az összes közérdekű, avagy közérdekből nyilvános adatnak tekinthető. Az Etv. idézett 15. § (8) bekezdése előírja a nyilvánosságot, ami azt is jelenti, hogy ezen adatokat bárki más formában is közzéteheti.

Második kérdése arra vonatkozott, hogy az egyházak közhasznú, illetve hitéleti tevékenységére juttatott állami támogatások egyházi felhasználásával kapcsolatos adatok közérdekű adatoknak minősülnek-e vagy sem.

Ezen kérdésével kapcsolatban az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi CXXIV. törvény rendelkezéseiből kell kiindulni.

E törvény 2. § (2) bekezdése szerint az egyház elkülönítetten köteles nyilvántartani gazdasági-vállalkozási tevékenységének bevételeit, költségeit és ráfordításait, továbbá – ha a közcélú adományról, a személyi jövedelemadóról szóló törvény, illetve az adományról a társasági adóról és osztalékadóról szóló törvény rendelkezései szerinti kedvezmény igénybevételére jogosító igazolást állít ki – a kapott adományt (közcélú adományt) és annak felhasználását. Azt, hogy mely tevékenységek nem minősülnek a gazdasági-vállalkozási tevékenység körébe tartozónak ugyanezen szakasz (7) bekezdése határozza meg, eszerint a hitéleti tevékenység például nem esik e körbe. Viszont az (5) bekezdés lehetővé teszi, hogy ilyen tevékenységek esetén is – ha az egyház részére visszafizetési kötelezettség nélkül adták a támogatást – jogosult legyen igazolás kiadására. Azaz ezen források tekintetében is elkülönített nyilvántartás vezetésére köteles.

A törvény 2. § (6) bekezdése szerint az adomány (közcélú adomány) összegét és annak felhasználásának adatait a személyes adatok védelmét biztosító jogszabályok, valamint a közérdekű adatok nyilvánosságának szabályai szerint bárki megtekintheti és arról saját költségére másolatot készíthet. Azaz ezen adatok a személyes adatok kivételével nyilvánosak.

A törvény ezen támogatási adatok tekintetében a nyilvánosságot azáltal is biztosítja, hogy rögzíti, hogy az egyházaknak juttatott állami támogatások (legyenek azok normatív alapon vagy kiegészítő jelleggel juttatottak) jogcímeit, illetve arányait az éves költségvetési törvényeknek is tartalmaznia kell. Sőt a 11. § szerint a költségvetési támogatási összegek felhasználásának ellenőrzése az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 120/A. §-ának (1) bekezdése alapján az Állami Számvevőszék, illetve belső ellenőrzés alapján történik. Az Állami Számvevőszék jelentései pedig nyilvánosak.

A legtöbb egyház egyúttal közhasznú szervezetet is fenntart. Ezek a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény 19. §-a szerint kötelesek az éves beszámoló jóváhagyásával egyidejűleg közhasznúsági jelentést készíteni, melybe bárki betekinthet, illetőleg abból saját költségére másolatot készíthet. E jelentésnek többek között tartalmaznia kell a közhasznú szervezet gazdálkodására vonatkozó főbb adatokat. Sőt ugyanezen szakasz (5) bekezdése értelmében a közhasznú szervezet köteles közhasznúsági jelentését a tárgyévet követő évben, legkésőbb június 30-áig saját honlapján, ennek hiányában egyéb, a nyilvánosság számára elérhető módon közzétenni. Azaz ez alapján a közhasznú tevékenység éves összefoglaló adatai közérdekű adatoknak minősülnek.

Álláspontom szerint az állami támogatások egyházi felhasználására vonatkozó adatok a közhasznú tevékenység körében – a fenti törvényi keretek között – nyilvánosak, hisz lényegében az egyházak itt közfeladatot látnak el, miközben közpénzt használnak fel. Míg a hitéleti tevékenység körében a nyilvánosság korlátozottabb, hisz itt figyelembe kell venni az egyházi autonómiát is. Azaz ezen adatok tekintetében alapvetően az egyház döntése, hogy milyen körben teszi azokat nyilvánossá.

Budapest, 2007. december 4.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila